

Analyse av NRKs drift 2012-2016

Vedlegg til lisensbrevet for 2018

Foto: Terje Røkke

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
1. Kostnadsanalyse	3
Lønnsutviklingen i NRK	4
Pensjon og overgang til ny ordning	5
Stillingskategoriene	5
Honorarer og tjenester produksjon	6
Andel til norske produsenter.....	6
Sendertekniske kostnader	7
Rettigheter.....	8
Avskrivninger og investeringer	9
Tap på fordringer.....	9
Øvrige kostnader	10
2. Effektiviseringstiltak	11
Gjennomførte effektiviseringstiltak	11
Planlagte effektiviseringstiltak	13
3. Mediekostnadene.....	13
Ressursbruk fordelt på de ulike mediene.....	14
Kostnader til utvikling og drift av NRKs nettsjenester	18
4. Publikum. Målinger og tilbakemeldinger	19
Medietilsynet.....	25
5. Oppsummeringer	26

Innledning

Dette dokumentet er et tillegg til NRKs årlige lisensbrev til Kulturdepartementet. Innholdet er en redegjørelse og analyse av hvordan driftskostnadene er anvendt de siste fem årene, hvordan kostnadene fordeler seg på det innholdet vi tilbyr publikum, hvordan ressursbruken har vært i forhold til publikums bruk av innholdet og andre måleparametere.

NRK er en integrert flermedial bedrift med et oppdrag om å bruke alle ressurser til beste for publikum der de er, enten det er på TV, radio, nett eller mobil, enten det er gjennom bredt eller smalt innhold, enkle eller påkostede produksjoner. Hvorvidt vi er effektive, må ses opp mot hva vi oppnår hos publikum (oppslutning, legitimitet, markedsandeler, osv.). Hovedtallene på måloppnåelse er tatt med i denne analysen.

NRKs årsrapporter går i dybden på hvordan NRK hvert år oppfyller allmennkringkasteroppdraget og hvordan innholdet brukes av befolkningen. Her redegjøres det for oppslutningen i befolkningen for perioden samlet. Dette dokumentet bør derfor leses i sammenheng med både NRKs årsrapporter for de enkelte årene, samt Medietilsynets årlige vurderinger av hvordan NRK oppfyller sine innholdsforpliktelser som allmennkringkaster.

1. Kostnadsanalyse

Økonomisk utvikling og sentrale kostnadsparametere

I tabell 1 viser vi hovedtallene for NRK AS i perioden 2012-2016. I denne femårsperioden har NRKs driftsinntekter totalt økt med 10,8 prosent. Kringkastingsavgiften har økt med 11,5 prosent, mens det har vært en nedgang i de øvrige driftsinntektene på 6,7 prosent. Kringkastingsavgiftens andel av NRK samlede driftsinntekter har dermed økt med 0,6 prosent fra 96,6 prosent i 2012 til 97,2 prosent i 2016.

NRKs samlede driftskostnader eksklusiv pensjon har steget med 12,3 prosent fra 2012-2016. Konsumprisen (SSB) har i samme periode økt 10,3 prosent og lønnsindeksen som dekker NRKs virkeområde har økt 12,5 prosent.

NRK hadde et underskudd i 2015 som følge av ekstraordinære kostnader knyttet til overgangen til ny pensjonsordning. De andre årene i perioden har gitt overskudd, i gjennomsnitt 0,3 % av driftsinntektene.

De viktigste kostnadsparametere for NRK er lønn og pensjon i tillegg til rettigheter for musikk, programmer og sport, honorar og tjenester knyttet til produksjon, kjøp av ferdige produksjoner, distribusjon og kostnader til avskrivninger på produksjonsutstyr og infrastruktur. Den globale konkurransen krever stadig høyere kvalitet.

Tabell 1: Inntekter og kostnader 2012-2016 (tall i Mkr)

	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016
Inntekter fra K-avgiften	4 950	5 184	5 271	5 412	5 518
Annen driftsinntekt	173	141	185	155	161
Sum driftsinntekter	5 123	5 325	5 456	5 567	5 679
Lønnskostnader uten pensjon	2 450	2 530	2 555	2 603	2 563
Pensjon	309	438	433	621	294
Honorar og tjenester produksjon	324	317	344	348	342
Entrepriser	213	245	225	318	321
Sendertekniske kostnader	361	389	443	461	474
Rettigheter	460	435	411	473	524
Avskrivninger	271	258	258	260	278
Tap på K-avgiften	122	123	117	101	124
Øvrige kostnader	593	602	697	636	760
Sum driftskostnader	5 104	5 337	5 484	5 821	5 679
Netto finansinntekter	23,6	26,9	31,5	17,6	3,2
Skattekostnad	0,6	0,8	1,0	0,8	0,7
Årsresultat	41,5	14,4	3,1	-237,9	2,2

Lønnsutviklingen i NRK

NRK har ca. 3500 ansatte. Virksomheten utenfor Marienlyst i Oslo omfatter to divisjoner: NRK Sápmi og Distriktsdivisjonen samt Lisensavdelingen i Mo. Distriktsdivisjonen er inndelt i fem regioner som har til sammen 15 distriktskontorer. Til sammen er NRK til stede mer enn 50 steder over hele landet. Ingen andre mediebedrifter har så bred lokal tilstedeværelse.

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og Norsk journalistlag (NJ) sammenligner hvert år lønnsnivået for journalister i norske mediebedrifter. Her varierer NRKs rangering fra fylke til fylke. I omtrent halvparten av fylkene ligger NRK på nivå med, eller litt over, de viktigste mediebedriftene, mens NRK i den andre halvparten av fylkene ligger noe under. Sammenligningsgrunnlaget er da «bransjelønn», dvs. fastlønn pluss eventuelle tillegg for ulempe, opphavsrett m.m.

Vi har ikke sammenligningsgrunnlag som omfatter verdien av pensjons- og forsikringsordninger. NRK er for journalistgruppen ikke lønnsledende, men opplever at lønnsnivået er tilstrekkelig for å rekruttere og beholde arbeidskraft.

I løpet av de siste 10 årene har journalistene i NRK hatt en prosentvis lønnsutvikling som er noe bedre enn for de andre største mediebedriftene, men fordi lønnsnivået er noe lavere i NRK er utviklingen i kroner noe mindre.

Lønnsutviklingen for de øvrige funksjonene i NRK har vært lik som for journalistene, altså et tilfredsstillende nivå, men ikke lønnsledende i mediebransjen. NRK trenger i større grad enn tidligere å rekruttere spisskompetanse innenfor medieutvikling og IT-baserte fagområder. Her er lønnsnivået generelt sett høyere enn det som har vært vanlig i NRK.

Samlede lønnskostnader uten pensjon har økt med 4,6 prosent i årene 2012 – 2016. Økningen er netto effekt av lønnsøkningene og endringen i antall ansatte. Lønnsutviklingen i NRK har fulgt Spekters øvrige bedrifter de siste fem årene. Nye stillinger er i stor grad opprettet til innholdsproduksjon og satsing på nett og mobil. Det ble høsten 2013 innført tiltak for å ha en bemanningsutvikling som vil gi bedre handlefrihet og fleksibilitet. Tiltakene har medført en reduksjon i bemanningen mot slutten av 2013, gjennom 2014 og 2015. Lønnskostnadene omfatter faste, vikarer og midlertidig ansatte. Tabellen nedenfor viser antall faste stillinger per 12. desember hvert år.

Tabell 2: Lønnskostnader og faste stillinger 2012-2016

	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016
Faste stillinger (årsverk)	3 691,0	3 689,9	3 647,4	3 486,7	3 450,2
Lønnskostnader u/ pensjon Mkr	2 450,4	2 529,9	2 554,6	2 603,3	2 562,6

Pensjon og overgang til ny ordning

NRK avviklet den gamle ytelsesbaserte pensjonsordningen 31.12.2015. NRKs pensjonskostnader består nå av en innskuddsbasert pensjonsordning, kompensasjoner knyttet til avvikling av den gamle ytelsesbaserte pensjonsordningen, medlemskap i Fellesordningen for AFP og enkelte driftspensjoner.

De totale pensjonskostnadene i 2016 ble for NRK AS 293,5 millioner kroner. Tilsvarende tall for konsern ble 294,2 millioner kroner. For NRK AS er dette en nedgang på 327 millioner kroner fra 2015 da regnskapet inneholdt engangskostnader knyttet til avvikling av den gamle ytelsesbaserte pensjonsordningen fra 1.1.2016. Sammenlignet med 2014, som ikke var belastet avviklingskostnader, men kun inneholdt ordinære pensjonskostnader, viser samlede pensjonskostnader en nedgang på 139 millioner kroner.

NRK har videreført prinsippet fra de foregående fem årene med å avsette for den forpliktelsen som foreligger knyttet til Fellesordningen for AFP. Begrunnelsen for dette er at det beregnede estimatet for forpliktelsen anses å være tilstrekkelig pålitelig. Ved utgangen av 2016 har NRK avsatt fullt ut for en estimert forpliktelse på 748 millioner kroner knyttet til AFP. Den regnskapsmessige behandlingen av AFP-ordningen baseres på et prinsipp om at NRK ønsker en forsvarlig pensjonsavsetning på et usikkert framtidig pensjonsområde.

Stillingskategoriene

NRK har gjennom perioden redusert sin faste bemanning. Prosessen har blant annet hatt til hensikt å redusere mer på støttefunksjoner enn på funksjoner knyttet til kjernevirksomheten. Tabellen nedenfor viser hvordan de ansatte (faste årsverk, telling 12. februar hvert år) er fordelt på stillingskategorier. Kategoriene er grove og mer styrt av system for lønnsinnplassering enn av informasjon om hva de ansatte faktisk arbeider med. Likevel viser delsummen av kategoriene 1 – 6 (hovedsakelig innholdsfunksjoner) og delsummen av kategoriene 7-9 (hovedsakelig støttefunksjoner) at NRK har redusert hhv. 6 prosent og 9 prosent i perioden. Andelen stillinger innen støttefunksjoner er 16,3 prosent i år 2016, det er en halv prosent mindre enn det var i 2012.

Tabell 3: Utvikling for bemanning fordelt på stillingskategorier 2012-2016 (tall i årsverk, tellinger per 12. februar hvert år)

	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016	Endr%
1 Journalister	1 908	1 896	1 888	1 827	1 796	-5,8 %
2 Redaksjonelle ledere og rådgivere	286	302	274	279	295	2,9 %
3 Design og produksjon	513	501	484	468	460	-10 %
4 Orkester	55	54	53	47	51	-7,3 %
5 Teknologi og IT	240	249	240	229	228	-5,0 %
6 Medieanalyse og Mediearkiv	70	69	68	56	57	-18 %
7 Generell drift (husrelatert)	63	64	60	50	46	-27 %
8 Administrative ledere	162	159	151	136	122	-25 %
9 Administrative kategorier andre	394	394	428	395	397	0,7 %
Sum NRK	3 690	3 688	3 646	3 487	3 450	-6,5 %
delsum kategoriene 1 - 6	3 071	3 071	3 008	2 906	2 886	-6,0 %
delsum kategoriene 7 - 9	619	617	639	581	564	-8,9 %

Ad 1 i tabellen: I NRK innebærer stillingskategorien journalist en rekke typer redaksjonelle medarbeidere over hele landet, fra nyhetsjournalister til tekstere, innspillingsledere, scripter, TV-producere, fotoredigerere med mer.

Honorarer og tjenester produksjon

Kostnadsområdet utgjør 6 prosent av NRKs driftskostnader. Direkte produksjonskostnader er eksempelvis innkjøp av eksterne produksjonstekniske tjenester og utstyr, leie av locations, og lignende. Disse kostnadene varierer fra år til år, men utviklingen går i retning av mer og mer kjøp av eksterne tjenester. I 2016 var kostnadene høyest i perioden, mye på grunn av flere større produksjoner.

Tabell 4: Honorarer og tjenester produksjon 2012-2016

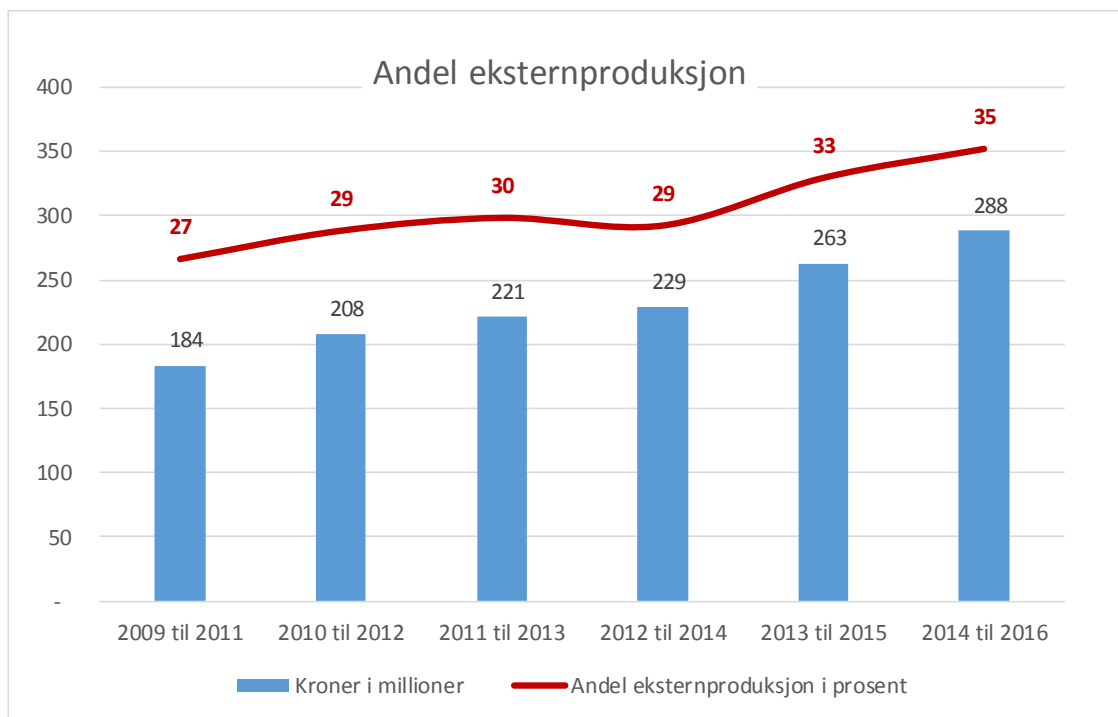
Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016	snitt	16 / sn	15-16
Tjenestekjøp til produksjon	121,8	117,3	119,1	136,7	148,2	128,6	15,3 %	11,5
Honorarer	202,6	199,9	225,1	211,6	193,7	206,6	-6,2 %	-17,9
Totalsum	324,4	317,2	344,1	348,3	342,0	335,2	2,0 %	-6,3

Andel til norske produsenter

De eksterne prosjektene inngår som en del av den helhetlige planleggingen av NRKs innhold, og målet er å utvikle «Beste idé» enten det er med eksterne eller interne produksjonsmiljøer. Uten en betydelig andel eksterne produksjoner vil det totale innholdstilbudet fra NRK svekkes. Flere av de store underholdningsprogrammene på NRK – som Skavlan, Mesternes Mester, Anno og Stjerneekamp – er produsert utenfor NRK.

Fra 2007 til 2016 har den årlige summen til eksterne produksjoner økt fra 115 millioner kroner til 320 millioner kroner, det vil si nærmere en tredobling av beløpet. De 320 millioner kroner tilsvarer 37,8 prosent. Gjennomsnittlig andel av det frie TV-budsjettet som går til eksterne produsenter for de tre siste årene er på 35 prosent.

Grafen viser rullerende tre års-snitt av kostnader til eksterne produsenter, og den viser andel av sammenlignbar TV-ramme, det vil si det såkalte frie TV-budsjettet som er all TV-produksjon med unntak av nyheter, distrikt, NRK Sápmi, innkjøp og sport.

Graf 1: Eksterntproduksjon i millioner kroner og andel av det frie TV-budsjettet

Grafen viser hvor mye NRK bruker på eksterne produksjoner, målt i antall millioner og som en prosentandel av det frie programbudsjettet for TV. Alle tall er et gjennomsnitt av de siste tre år. Kilde: NRK

Sendertekniske kostnader

Dette området viser en økning på 154 Mkr, 48 prosent, fra 2012 til 2016. Hovedforklaringen er at DAB radio blir fullt utbygd i perioden. Derne øker kostnadene til nett-strømming, særlig fra 2013 til 2016. Denne trenden vil fortsette i tråd med at publikums fortsetter å benytte seg av NRKs nett-tilbud inklusiv nett-TV.

Tabell 5: Sendertekniske kostnader 2012-2016

Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016	e.12-16	endr%
TV (DDT)	113	110	123	121	125	12	10 %
Radio Analog (FM mm)	138	133	121	121	121	-17	-13 %
Radio Digital (DAB)	47	99	163	174	176	129	275 %
Nett og annen distribusjon	22	23	36	44	52	30	137 %
Sum	320	366	443	461	474	154	48 %

Rettigheter

Rettigheter utgjorde 9,2 prosent av NRKs driftskostnader i 2016 og er sammensatt av flere hovedgrupper. De viktigste er musikkrettigheter, sportsrettigheter og visningsrettigheter. Kostnadsutviklingen er forskjellig for de ulike rettighetene. Sports- og visningsrettigheter betales videre i hovedsak i utenlandsk valuta slik at utvikling i valutakurs påvirker kostnadsutviklingen.

Tabell 6: Utvikling rettighetskostnader 2012-2016

Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016	12til16	endr%
Musikk	169	179	184	185	187	18	10 %
Sport	134	109	92	132	161	27	20 %
Visning, nyheter, mm	156	147	135	155	175	20	13 %
Sum	460	435	411	473	524	64	14 %

Musikkrettighetene utgjør den største delen av NRKs rettighetskostnader. Økningen fra 2012 til 2016 var på 10 prosent. Sportsrettighetene varierer i perioden og grunnet stor konkurranse på det Nordiske TV-markedet har prisen på attraktive sportsrettigheter økt svært mye de siste årene. I 2016 var det store kostnader knyttet til vintersport og EM i fotball for menn.

Visningsrettigheter av utenlandske programmer har ikke økt i femårsperioden, men utgjør halvparten av NRKs totale sendetid på lineær TV. Attraktivt innhold er også her blitt dyrere, men innholdet utnyttes bedre ved økt gjenutsendelse. Det er også et fokus mot programmer hvor NRK erverver rettigheter som gir visningsperioder tett opp til internasjonale premierer. Eksempler på dette er serier som Downton Abbey.

Programmene dekker mange sjangre og de bidrar vesentlig til at vi oppfyller våre allmennkringkasterforpliktelser. Ikke minst gjelder det dokumentarer og aktuelt fordypningsstoff, barneprogrammer, filmer og innhold for yngre målgrupper. Mye av dette innholdet er også viktig for den flerkulturelle befolkningen. Visning, nyheter m.m. inkluderer også rettighetsavtalene med Norwaco, som har vært viktig bl.a. for å få tilgjengeliggjort programarkivene for publikum på nett.

Avskrivninger og investeringer

Nivåene på de årlige avskrivningene og nedskrivningene av NRKs anleggsmidler er redusert med 18 prosent i løpet av de siste ti årene. Dette skyldes at NRK fram til 2011 holdt igjen på investeringer, etter store investeringer fram til 2007, spesielt i bygg og i filbasert produksjon for TV. Et lavere investeringsnivå har gitt NRK økt fleksibilitet i form av lavere avskrivninger og bedret likviditet.

Investeringsnivået har økt igjen fra og med 2012 pga. fullføring av HD i hele NRK inkludert distriktene og betydelige investeringer i sikkerhet og beredskap. Fra og med 2015 er det lagt stor vekt på investeringer i effektivisering og automatisering av arbeidsflyt og produksjon.

De tre viktigste prosjektene er ORIGO som fører til økt grad av effektivisering og bedret arbeidsflyt i produksjonen, lagringsprosjektet som vil bidra til økt lagringskapasitet og bedret publikumstilgjengelighet for NRKs løpende produksjon og arkiver, og til slutt NRKs samarbeidsprosjekt med TV 2 Media City i Bergen - som blir et nytt og moderne mediehus. Dette vil bli tatt i bruk medio oktober 2017. Disse tre prosjektene har hver for seg en investeringsramme på ca. 40 millioner kroner i 2017.

Tabell 7: Investeringene 2012 – 2016

Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016
Program-produksjon	121,7	137,2	88,8	133,1	118,8
Infra-struktur	50,3	60,9	44,4	46,7	49,3
Vedlikehold bygg eiendom	87,4	59,4	58,6	58,2	31,8
Sikkerhet og beredskap	7,6	24,9	34,3	21,9	5,0
Div IT, PC og adm	14,1	14,7	13,4	27,8	22,5
Sum investeringer	281,1	297,1	239,5	287,7	227,4
Av- og nedskrivninger:	271,4	257,8	258,4	259,8	278,3
Samlede anleggsverdier	1 528,8	1 568,1	1 549,2	1 577,1	1 526,2

Tap på fordringer

NRK foretar hvert år en samlet vurdering av kvaliteten på de utestående kravene som en del av årsoppgjøret. Tap på krav inkludert avsetninger er ca. 2,2 prosent i hele perioden 2012 til 2016, det samme som for 2016. Avsetning for tap hadde en liten nedgang fra 2012 til 2015, for deretter å øke litt i 2016. Tap på kringkastingsavgiften har vært stabil med unntak av 2015, der en for første gang fikk dekket deler av våre misligholdte krav i forbindelse med skattemotregning. Effekten av dette har imidlertid avtatt i 2016 som følge av andre kreditorer med bedre prioritet.

Fra 2012 til 2016 har antall husstander i Norge økt med ca. 130.000 (kilde: SSB). Antall lisensbetalere har i samme periode økt med ca. 67.000. Samtidig viser undersøkelser at antall husstander uten avgiftspliktig mottakerutstyr øker.

Tabell 8: Tap på kringkastingsavgiften

Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016
Inntekter fra K-avgiften	4 950	5 184	5 271	5 412	5 518
Tap på K-avgiften	122	123	117	101	124
Tap %	2,5 %	2,4 %	2,2 %	1,9 %	2,2 %

Øvrige kostnader

Grupperingen Øvrige kostnader inneholder ulike type kostnader:

- Beholdningsendring egenproduksjon varierer i perioden avhengig av når større program / serier er i produksjon og når de skal sendes.
- Bygg- og husrelaterte kostnader er stabil fram til 2015. Nedgangen siste året er bevisst fordi framtidig lokalisering av NRK er til vurdering.
- Kostnadene til IT og teknologi er i 2016 16 prosent over snittet for perioden. Det er flere forklaringer til dette: Antall programvarelisenser øker. Dessuten er dette et område der svakere kronekurs øker kostnadene. I de to siste årene ligger det også større bruk og høyere prising av skytjenester.
- Konsulentbruken er redusert fra toppåret 2015.
- Reisekostnader og transport utgjør 2,6 prosent av driftskostnadene til NRK. Det er relativt liten variasjon fra år til år. I 2016 var kostnadene 5 prosent over snittet for perioden.
- Avtaler / forpliktelser andre inneholder kostnadene knyttet til medlemskap i og samarbeid med andre organisasjoner. Den klart største delen av kostnadene gjelder organisasjoner som Statens Innkrevingssentral, TNS Gallup, Spekter, EBU, Nordisk Film- og TV-fond, osv. I sum er disse kostnadene relativt stabile i perioden 2012 til 2015. Økningen i 2016 gjelder kostnader til medieanalyser og flere generelle rettighetsavtaler relatert til innhold.
- Diverse andre kostnader (administrative driftskostnader, varekjøp, kurs, frakt, osv.). Endringen i 2016 er regnskapsteknisk som følge av reduserte aktiveringer av interne kostnader.

Tabell 9: Utvikling øvrige kostnader 2012-2016

Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016	snitt	16/sn	15-16
Beholdningsendring egenproduksjon	-21,6	-17,2	63,5	-84,5	18,9	-8,2		103
Bygg- og husrelaterte kostnader	146,3	142,7	144,0	146,2	127,9	141,4	-9,5 %	-18
IT / teknologi	106,7	108,7	131,2	148,7	149,3	128,9	15,8 %	1
Konsulenter	37,6	61,2	86,1	114,8	100,3	80,0	25,4 %	-14
Reiser og transport	138,3	137,9	143,0	138,0	149,1	141,3	5,5 %	11
Avtaler / forpliktelser andre	92,6	93,2	98,1	92,1	104,6	96,1	8,8 %	13
Diverse andre kostnader (nto)	93,5	75,8	31,4	81,3	109,8	78,4	40,1 %	29
Sum øvrige kostnader	593,4	602,3	697,4	636,5	759,9	657,9	15,5 %	123

2. Effektiviseringstiltak

NRK-ledelsens samlede vurdering av selskapets effektivitet er at den er god, og at den er bedret siden 2012. NRK er organisert etter et bestiller-leverandør prinsipp. Programsetting og produksjon er adskilte roller fordelt på ulike organisasjonsheter. Ansvar for at NRK oppfyller sitt innholdsoppdrag ligger hos bestiller, mens ansvaret for å levere innholdet med rett kvalitet og pris ligger hos produksjonsmiljøene i NRK og hos eksterne produsenter.

I et marked med stadig økende konkurranse gir denne rolledelingen et kontinuerlig press i retning av utvikling og bedre ressursutnyttelse. Kombinert med økt kringkastingsavgift, økt antall lisenser og en rasjonalisering av NRKs produksjon og drift har dette styrket NRKs posisjon hos publikum og økt NRKs tilbud.

Gjennomførte effektiviseringstiltak

NRK har de siste årene gjennomført en lang rekke større og mindre tiltak for å effektivisere driften og styrke tilbudet til publikum. Fra 2012 til 2016 gjennomførte NRK ulike rasjonaliseringstiltak for mellom enn 450 og 500 millioner kroner, fordelt på innsparinger, effektivisering og økt fleksibilitet.

Rasjonaliseringstiltakene er for en stor del gjennomført som krav til kostnadskutt innarbeidet i budsjettene, altså at divisjoner og avdelinger har opprettholdt produksjon og leveranser, men uten å bli kompensert for lønns- og prisvekst. Dette har blitt løst ved redusert bemanning og kutt og omfordeling av kostnader.

Effektivisering har også skjedd i form av utvikling og nyskaping innenfor eksisterende rammer. NRK har kontinuerlig vridd ressursbruken i to retninger: Dels foretar NRK hele tiden en vridning fra støtte til innhold og tilgjengeliggjøring av innholdet ved å holde igjen på stillinger og budsjetter utenfor programproduksjonen. Dels er ressursbruken økt for produksjon og tilrettelegging av innhold på nye medieplattformer ved å omprioritere ressurser fra radio og TV. NRK startet i 2013 og 2014 også to nye radiokanaler og økte det samiske tilbudet innenfor eksisterende rammer. I tillegg har NRK økt satsingen på norskprodusert drama.

Reduksjon i bemanning er det viktigste virkemidlet for å redusere NRKs faste kostnader. Administrasjonen jobber etter en tydelig kommunisert målsetting om at reduksjonen i årsverk skal skje på måter som i minst mulig grad har negativ innvirkning på tilbudet til publikum. Fra 2014 til 2016 har NRK redusert den faste bemanningen med netto ca. 350 ansatte.

- NRK har kontinuerlig vridd bemanningen i to retninger: Til innhold fra støtte og til nye medieplattformer fra radio og TV.
- I 2013 og 2014 gjennomførte NRK en større omorganisering kombinert med full ansettelsesstopp. Målet var å trekke NRK mer sammen på alle områder ved å standardisere og samle oppgaver, og på denne måten frigjøre mer midler til innhold.
- Størrelsen på avdeling Arkiv og Research er redusert til nesten det halve i forhold nivået i 2012, med redusert bemanning og frigjort areal som følge.

- Gjennom 2014 og 2015 har Distriktsdivisjonen gjennomført prosjekter for å standardisere administrativ og redaksjonell bemanning. Dette har redusert bemanningen med ca. 50 årsverk.
- Gjennom 2016 er fast bemanning redusert med ytterligere mellom 40 og 50 årsverk ved effektivisering.

NRK gjennomfører jevnlig mindre prosjekter for å effektivisere driften av NRK, en slags løpende «hverdagsrasjonalisering». Dette er nødvendig for å muliggjøre nyskaping og satsing på nye medier innenfor NRKs totale rammer. Viktige tiltak her har vært:

- Faglinjene for henholdsvis økonomi og personaladministrasjon er blitt samlet for hele NRK fra 2014, med redusert bemanning og kostnader ute i divisjonene som resultat.
- Øvrige støttetjenester koordineres fra et felles servicesenter/servicetorg siden 2009, og fra 2013 med en ny serviceportal på intranettet. Dette har gitt redusert bemanning og kostnader ute i divisjonene. Ytterligere rasjonalisering ble oppnådd i 2015 da IT-støtte og Servicetorget (administrasjon) ble samlet til én enhet.
- NRKs kompetanseavdeling er flyttet tilbake til Marienlyst (2012), hvilket har gitt redusert bemanning, husleie og areal.
- Kapasiteten og bemanningen på installasjon, verksted og vedlikehold er redusert.
- Det er gjennomført flere runder med kutt i budsjetter for mobil, tele/data, reiser, aviser, representasjon m.m. Dette er blitt kombinert med inngåelse av nye rammeavtaler.

Det er vanskelig å spesifisere presist hvor store innsparinger disse tiltakene har medført. I sum for årene 2012 -2016 er effekter på mellom 450 og 500 millioner kroner regnet inn i de ulike divisjonenes budsjetter.

I tillegg til rasjonaliseringen nevnt over endret NRK pensjonsordning fra 1.1.2016. Dette medførte betydelige engangskostnader til avvikling av gammel ytelsesbasert pensjonsordning i 2015. Samtidig medførte overgangen til ny innskuddsbasert pensjonsordning at pensjonskostnadene i 2016 endte rundt 140 Mkr lavere enn pensjonskostnadene i 2014. I tillegg er den nye pensjonsordningen mer framtidsrettet, bedre tilpasset dagens arbeidsmarked og unge medarbeidere og den er mer forutsigbar for NRK som arbeidsgiver.

På toppen av rasjonaliseringstiltakene og endret pensjonsordning er NRK i ferd med å redusere distribusjonskostnadene med rundt 100 millioner kroner knyttet til slukking av FM over årene 2016-2018. Dette er kostnader som NRK ikke ble kompensert for, men som i perioden med doble distribusjonskostnader måtte frigjøres fra andre budsjetter.

Planlagte effektiviseringstiltak

Innenfor et budsjett i balanse for 2017 har NRK frigjort cirka 60 millioner kroner til særskilte kostnader til rettigheter, programkjøp og handlingsrom.

I tillegg til et tak på bemanningen forutsetter budsjettet for 2017 også betydelig hverdagsrasjonalisering. Hovedelementet er at divisjonene ikke kompenseres for lønns- og prisvekst. Dette innebærer et rasjonaliseringskrav på rundt 90 millioner kroner, og er mulig bl.a. fordi NRK har lavere bemanning og fart ut av året enn kostnadsnivået gjennom året.

Videre vil kostnader til distribusjon og rettigheter være ca. 55 millioner kroner lavere i 2017 pga. FM-slukking og fravær av kostbare OL eller fotballmesterskap. Dette bidrar til at NRK klarer et budsjett i balanse med kun en 1,2 prosent økning i kringkastingsavgiften.

For 2018 forutsettes det en ytterligere rasjonalisering for å frigjøre midler til innholdssatsing og for å holde behovet for økning i kringkastingsavgiften på et moderat nivå. Videre legges det opp til å redusere kostnadene til distribusjon med netto 19 millioner kroner fra 2017 som en følge av lavere kostnader til dobbeltdistribusjon radio.

3. Mediekostnadene

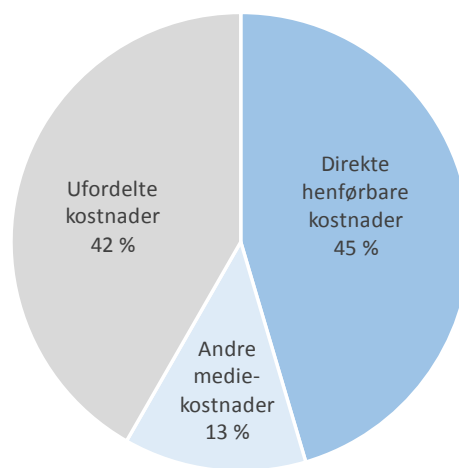
I dette kapittelet er NRKs ressurser fordelt på de ulike mediene og kanalene. På radio og TV kan vårt tilbud til publikum måles i antall sendetimer, dermed framkommer også timepriser (kostnader delt på antall sendetimer). NRK utarbeider hvert år en etterkalkyle som sammenstiller alle data over sendingene på de største kanalene og over kostnadene knyttet til nett. Dette inkluderer alle programdata og informasjon om innholdet / programmene (lengde, sendetidspunkt, kategori osv.). Dette gir et grunnlag for analyser over flere år, som er basis for det som presenteres i dette kapittelet.

Etterkalkylen fordeler ut de direkte henførbare kostnadene på kanaler, flater og program. I tillegg er det noen kostnadstyper som lar seg fordele på medier, men ikke direkte til enkeltprogram. Eksempler på slike mediefordelte kostnader er rettigheter og distribusjonskostnader.

Samlede driftskostnader i 2016 var 5 679 millioner kroner.

Av dette er 2 580 millioner kroner (45 prosent) direkte henførbare innholdskostnader og 730 millioner kroner

(13 prosent) er andre mediefordelte kostnader. De kostnadene som ikke er med i de følgende mediekost-analysene, er eiendomskostnadene i hele Norge, teknologi og annen infrastruktur, avskrivninger samt støttefunksjoner og ledelse.

Graf 2: Driftskostnadene 2016 og de mediefordelte kostnader

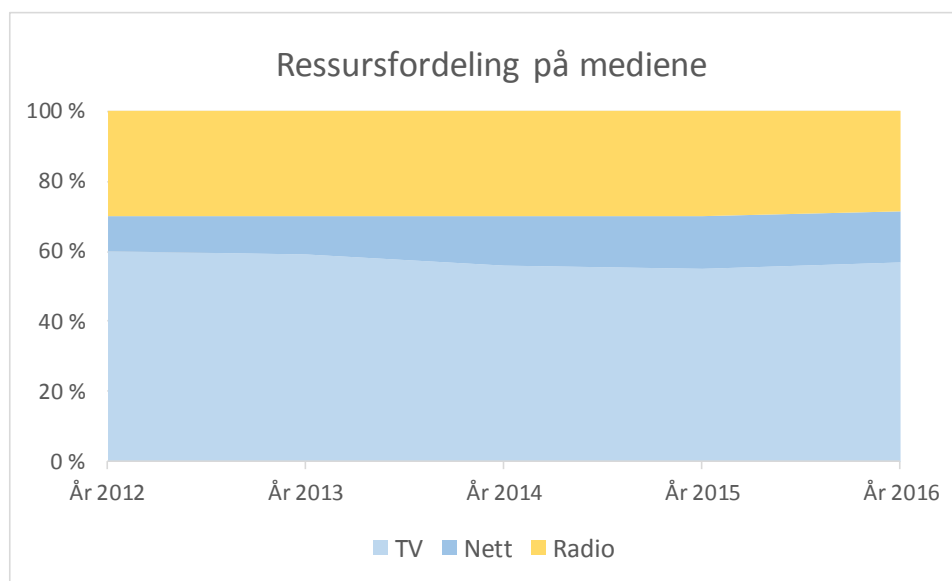
Tabell 10: Mediefordelte og ufordelte kostnader 2012-2016

Mkr	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016	% år16
Etterkalkylen	2 320	2 398	2 471	2 477	2 580	45 %
Andre mediekostnader	559	638	709	718	730	13 %
Sum mediefordelte kostnader	2 879	3 036	3 180	3 195	3 310	58 %
Ufordelte kostnader	2 226	2 301	2 303	2 626	2 369	42 %
Sum driftskostnader	5 104	5 337	5 484	5 821	5 679	100 %

Ressursbruk fordelt på de ulike mediene

NRKs ressursbruk var i 2016 cirka 57 prosent på TV, 28 prosent på radio og 15 prosent på nett og mobil. Dette forholdet har endret seg noe over tid. Hovedtrenden fra 2012 og framover er at radioens andel av de totale kostnadene er noe lavere i perioden, fra 30 prosent i 2012. Fordeling av kostnadene mellom TV og nett må forstås mer og mer omtrentlig, særlig de to siste årene. Disse publiseringsplattformene blir mer og mer integrert. I hvilke grad et TV-konsept egner seg også for nettpublisering vektet høyere og høyere. Tas dette med i ressursfordelingene, vil netts andel framstå høyere enn 15 prosent.

Graf 3: Mediefordelingen 2012-2016

Pris per førstegangssending i TV

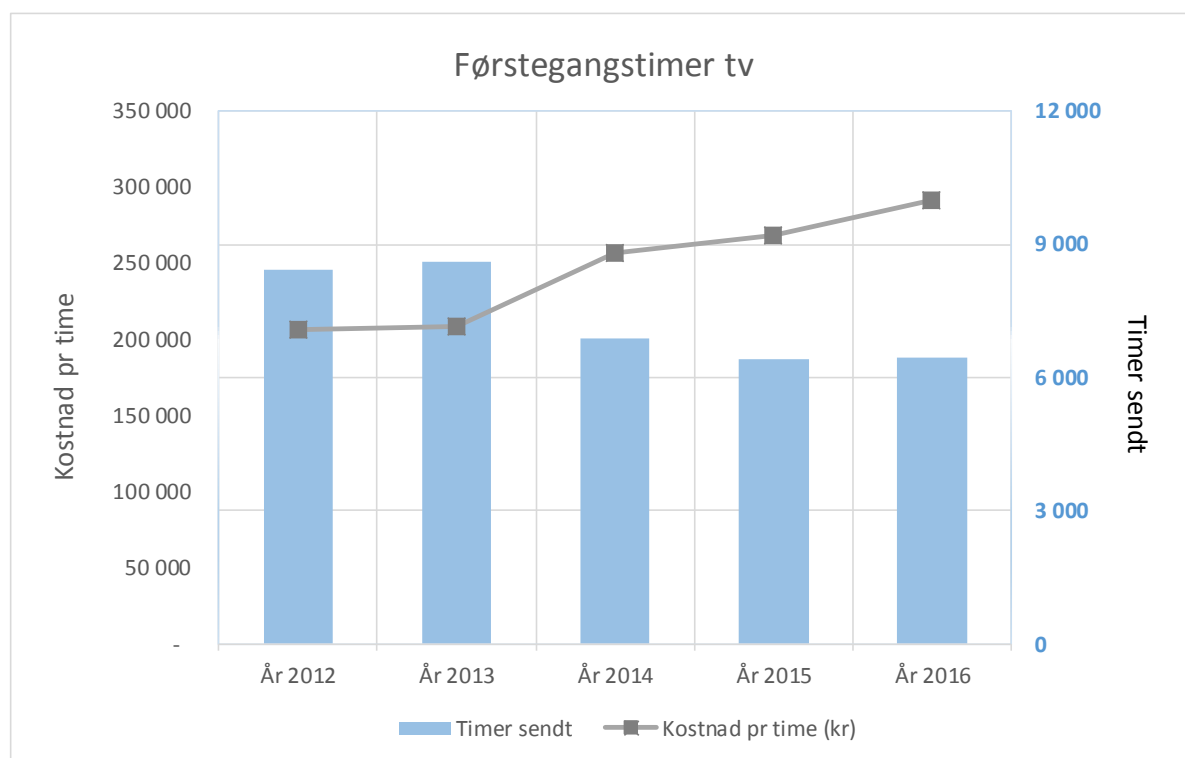
Grafen under viser utviklingen i antall timer førstegangssendinger på TV og sum kostnader for TV. Tabellen viser også pris per time. Kostnadene har vært relativt stabile mens førstegangssendetimer er redusert fra ca. 8 500 timer i 2012 til ca. 6 500 timer i 2016.

Tabell 11: Førstegangstimer TV, sum kostnad og sum timer

	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
Timer sendt	8 435	8 603	6 876	6 428	6 451
Sum kostnader Mkr	1 744,0	1 797,0	1 762,8	1 723,8	1 883,0
Kostnad pr time (kr)	206 750	208 893	256 385	268 166	291 879

Fallet i sendetimer fra 2012 skyldes bortfall av billige førstegangssendinger som Svisj-sendingene og en reduksjon i innkjøp, spesielt film og dramaserier. Dette gir dermed et betydelig utslag i perioden når det gjelder kostnad per førstegangssendetime som er økt fra 207 000 til kr 292 000 per time. Dette er uttrykk for NRKs strategi om færre, større og mer påkostede produksjoner. Strategien er et svar på endrede medievaner og økt global konkurranse. NRK konsentrerer ressursene mot å lage attraktivt norsk innhold som har så høy kvalitet at publikum også søker mot det samme innholdet i NRK TV på nett.

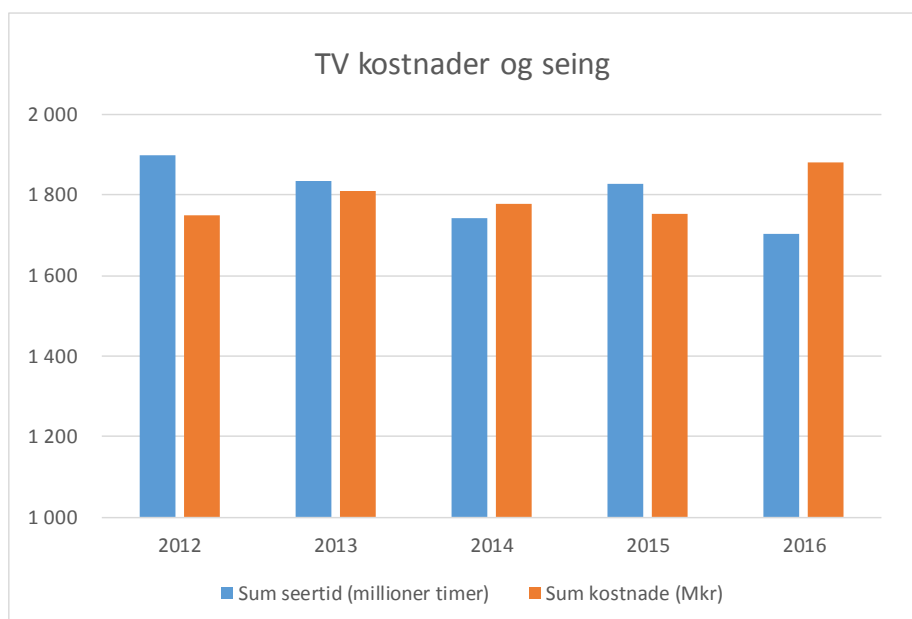
Graf 4 Førstegangstimer TV, antall og timepris

Totalkostnad for TV sett i forhold til total seertid

Den totale seertiden på NRKs TV-kanaler er gått noe ned siden 2012, fra totalt 1 901 millioner seertimer i 2012 til 1 705 millioner timer i 2016. Totalkostnad for TV har økt med 7,5 prosent i perioden 2012-2016, 1 751 millioner kroner i 2012 og 1 882 millioner kroner i 2016. Som vist i grafen under. Tabellen viser at pris per seertime i 2016 ligger over gjennomsnittet. Seer- og brukertall på NRKs nettspiller er ikke med i disse tallene.

Graf 5: Totalkostnad TV og seing 2012-2016

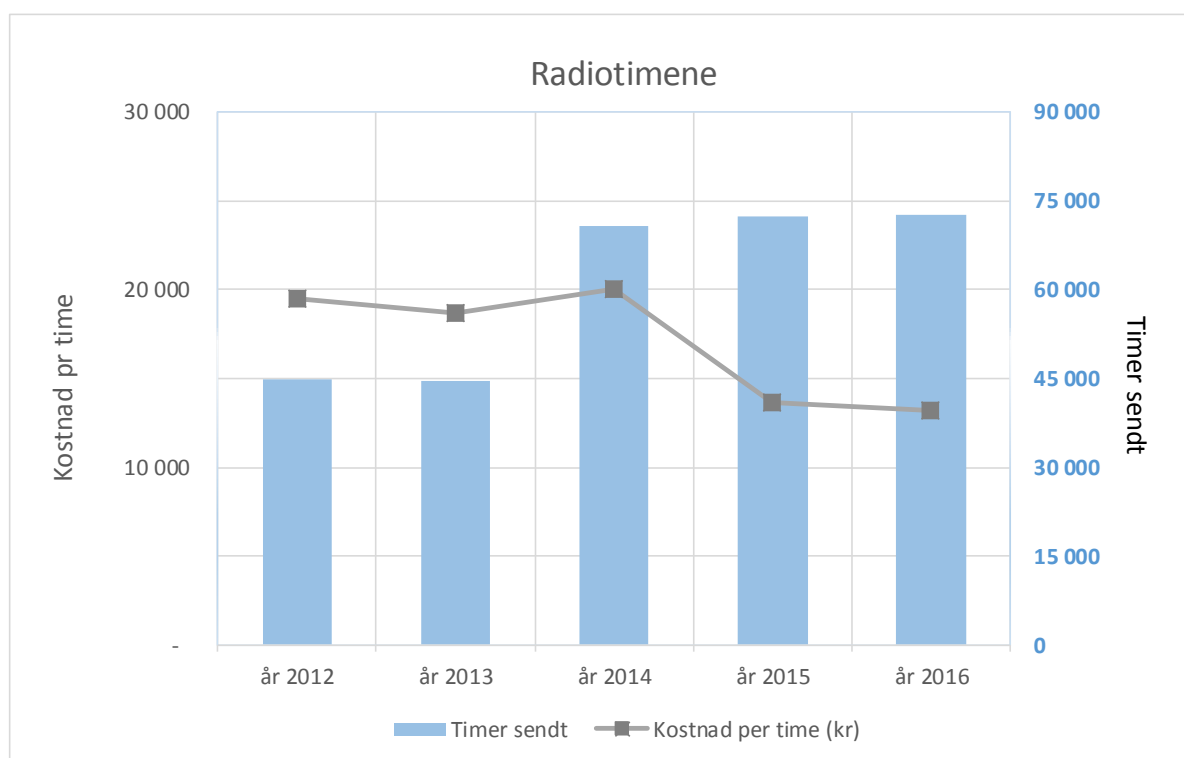
Tabell 12 Totalkostnad TV og seing

	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
Sum seertid (millioner timer)	1 901,0	1 837,0	1 742,0	1 827,0	1 705,0
Sum kostnader (Mkr)	1 751,0	1 810,0	1 779,0	1 752,0	1 883,0
Kostnad pr seertime (kr)	0,92	0,99	1,02	0,96	1,10

Kostnad per sendetime i radio

De totale kostnadene på radio har steget jevnt de siste fem årene. Dette skyldes økning i distribusjonskostnader på radio, som har økt fra 187 millioner kroner i 2012 til 306 millioner kroner i 2016. Produksjonskostnadene for radio er lavere i 2016 enn i 2012. Den kraftige økningen i sendte timer fra 2013 til 2014 skyldes at mP3, P13 og P1+ er inkludert i tallene. Dette gir også en reduksjon i kostnad per sendetime, men en stabilisering fra 2014 til 2016.

Graf 6: Radiotimene og –kostnadene 2012-2016

Tabell 13: Radiotimene og –kostnadene 2012-2016

	år2012	år2013	år2014	år2015	år2016
Timer sendt	44 976	44 554	70 800	72 440	72 664
Sum kostnad Mkr	841,6	894,8	964,1	953,6	941,8
Kostand per time (kr)	18 713	20 083	13 618	13 165	12 961

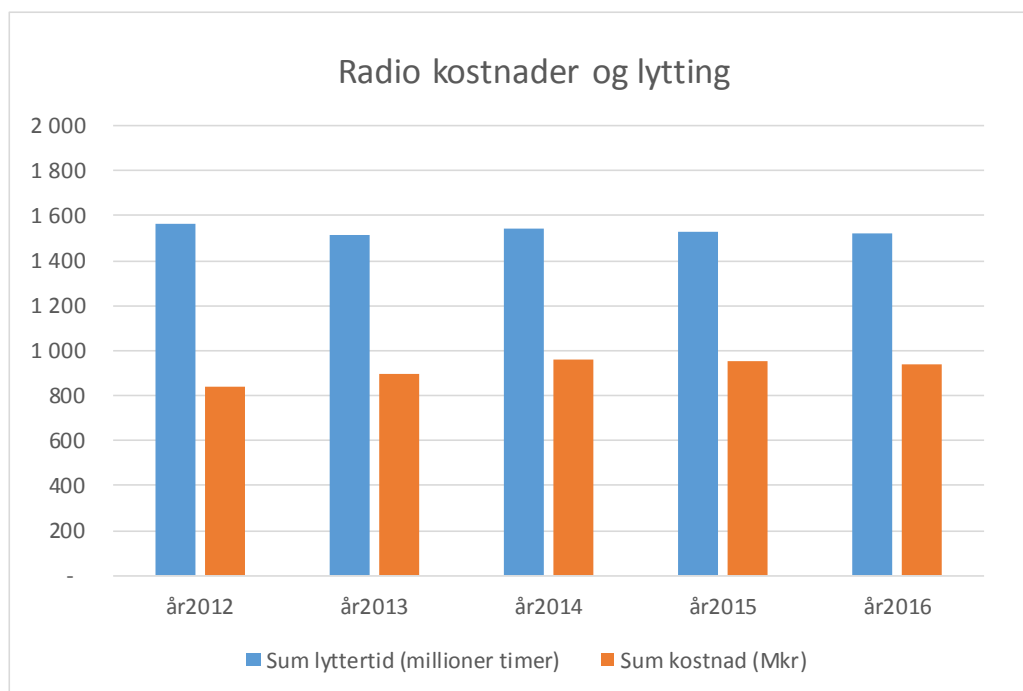
Totalkostnad for radio sett i forhold til total lyttetid

Økningen i kostnader for radio skyldes økte distribusjonskostnader. Som grafen viser, samlet lytting er stabil i perioden. Publikum har fått et mer differensiert tilbud (P1+, P13, mP3) uten at produksjonskostnadene har økt.

Tabell 14: Radiokostnadene og lyttingen

	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
Sum lyttetid (millioner timer)	1 566,0	1 513,0	1 541,0	1 526,0	1 519,0
Sum kostnader (Mkr)	842,0	895,0	964,0	953,6	941,8
Kostnad pr lyttetime (kr)	0,54	0,59	0,63	0,62	0,62

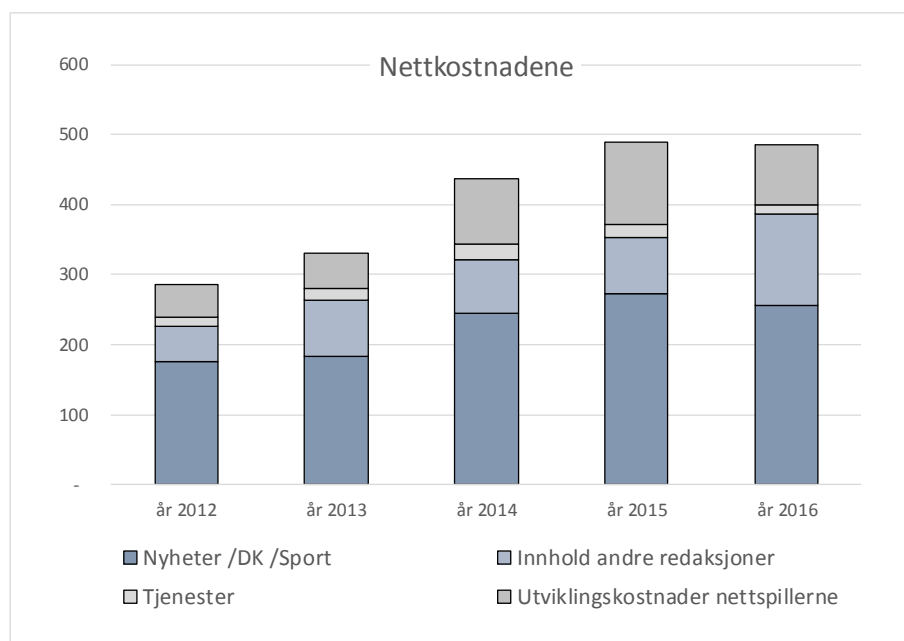
Graf 7: Radiokostnadene og lyttingen

Kostnader til utvikling og drift av NRKs nettsjenester

Som vist i graf 3 på side 14 har NRKs andel til nettsjenester økt de siste årene. Kostnadene har totalt økt fra i underkant av 286 millioner i 2012 til 485 millioner i 2016. NRKs nettkostnader er fordelt på fire hovedområder. Dette er vist i tabellen under.

Graf 8: Nettkostnadene (Mkr)

Tabell 15: Nettkostnadene

Mkr	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016
Nyheter /DK /Sport	176	183	244	273	256
Utviklingskostnader nettspillerne	47	50	93	118	84
Tjenester	13	17	22	19	15
Innhold andre redaksjoner	51	81	78	80	130
Sum	286	331	437	490	485

NRK er en flermedial bedrift og har dermed ikke direkte allokerte kostnader til utvikling og drift av NRKs tekstbaserte nettsider. NRKs innholdsproduksjon fordeles mellom TV, radio og nett og kostnadene i tabellen over viser allokeringen til de ulike områdene under nettsatsingen. Hoveddelen av kostnadene er innholdsproduksjon innen de ulike sjangrene og drift av nettsidene. Størstedelen av kostnadene går til Nyheter, Distrikt og sport som er økt fra 176 millioner kroner til 256 millioner kroner i 2016.

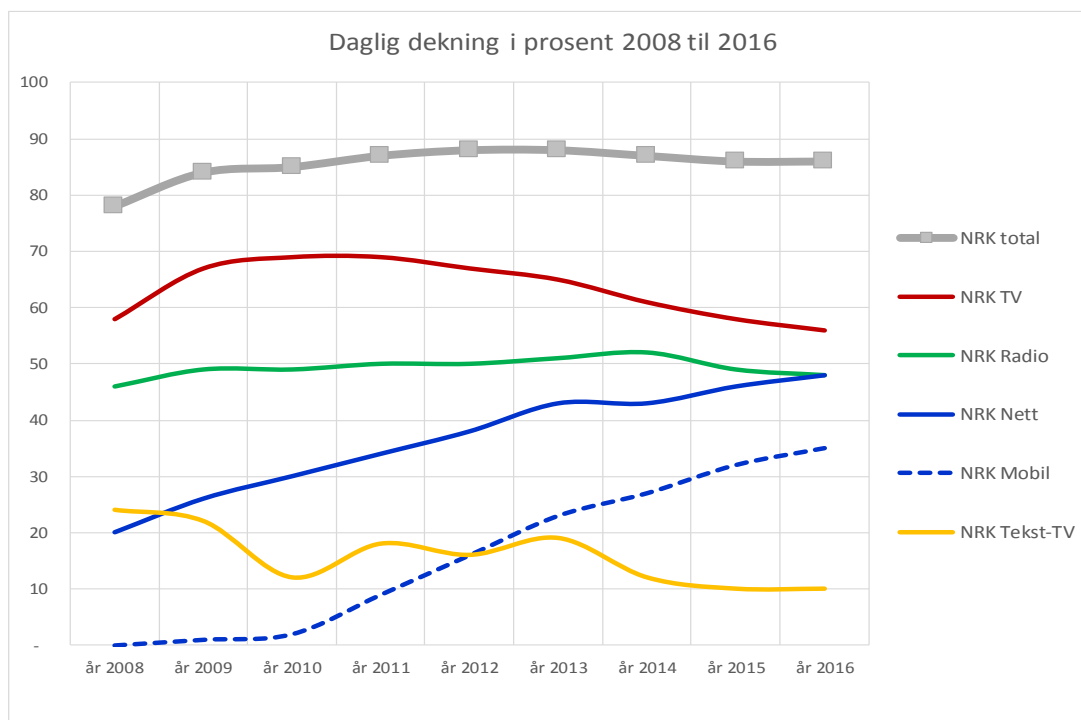
NRK allokerte kostnader direkte til våre nettspillere (TV, Radio og Super) og våre tjenester. Kostnadene til spillerne er økt fra 47 millioner kroner i 2012 til nesten 84 millioner kroner i 2016. Det arbeides kontinuerlig med oppdateringer av ulike versjoner av nettspillerne og med jevne mellomrom lanseres helt nye versjoner. Nedgangen i ressursbruk på tjenester fra 2014 til 2016 skyldes at NRK trakk seg ut av ut.no-samarbeidet.

4. Publikum. Målinger og tilbakemeldinger

NRK samler folket / dekning og markedsandeler

Global konkurranse og fragmentert mediebruk gjør det mer utfordrende å samle folket. NRK har likevel opprettholdt en sterk posisjon i befolkningen. Både oppslutningen og tilliten er høy. I følge NRKs årlige profilundersøkelse mener 82 prosent at NRK oppfyller målsetningen om å være upartisk og upåvirket. TNS Gallups målinger viser at 86 prosent av alle over 12 år bruker et eller flere av NRKs tilbud daglig i 2015. Andelen har holdt seg stabilt høy over flere år, men med en svak nedgang de tre siste årene. Daglig dekning for de ulike medieplattformene viser at stadig flere bruker innholdet til NRK på nett og mobil, mens andelen som ser på NRKs lineære TV-kanaler daglig har falt med nærmere ti prosentpoeng de siste fem årene.

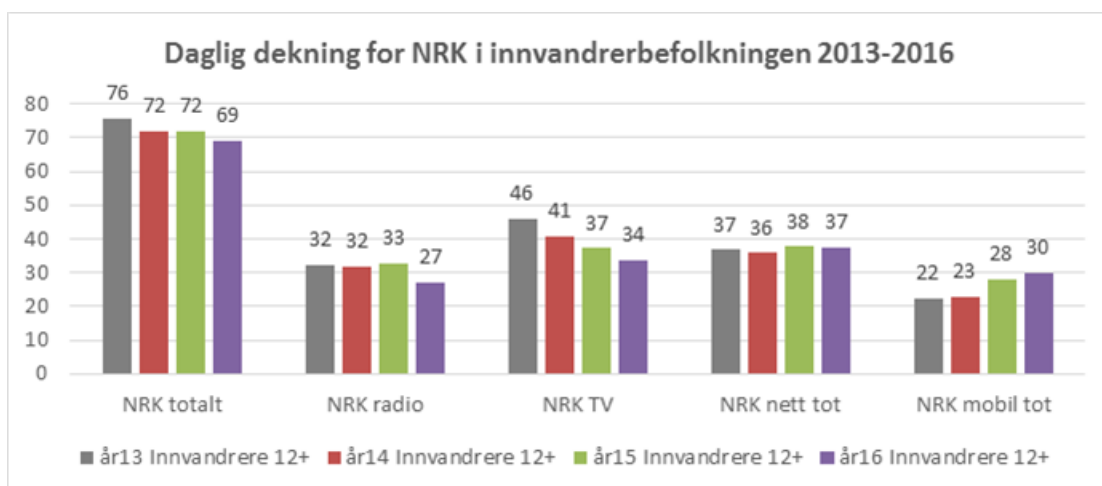
Graf 9: Daglig dekning i prosent for NRK. Kilde. TNS Gallup

Oppslutningen om NRKs tilbud i innvandrerbefolkningen er lavere enn i majoritetsbefolkningen. Graf 10 viser daglig dekning i prosent for NRK totalt og per plattform i innvandrerbefolkningen. Daglig dekning har falt med 7 prosentpoeng i perioden 2013-2016. Nedgangen er størst for NRKs TV-kanaler, mens daglig dekning for NRKs mobiltilbud øker. En bakenforliggende forklaring kan være at innvandrerbefolkningen har lav gjennomsnittsalder sammenlignet med befolkningen totalt, og at utviklingen gjenspeiler den generelle endringen i mediebruk blant unge mennesker. Undersøkelsen skjer på telefon, og fanger først og fremst opp innvandrere som behersker norsk.

Lytting på NRKs radiokanaler holder seg relativt stabilt. Stor konkurranse om folks tid og oppmerksomhet krever høy kvalitet på innholdet og en bredere og mer målrettet publisering enn tidligere. Folk har et nærmest ubegrenset tilbud av innhold fra hele verden, lett tilgjengelig på mobil, TV, PC og nettbrett, og teknologien gjør det stadig lettere å bruke digitale plattformer. For å samle folket er NRK avhengig av å tilby innhold i en form og på en måte som er tilpasset endringene i mediebruken. De ulike medieplattformene krever ulik versjonering og formatering, noe som betyr at riktig publisering til riktig tid stadig blir viktigere for å treffe publikum med godt innhold der de er.

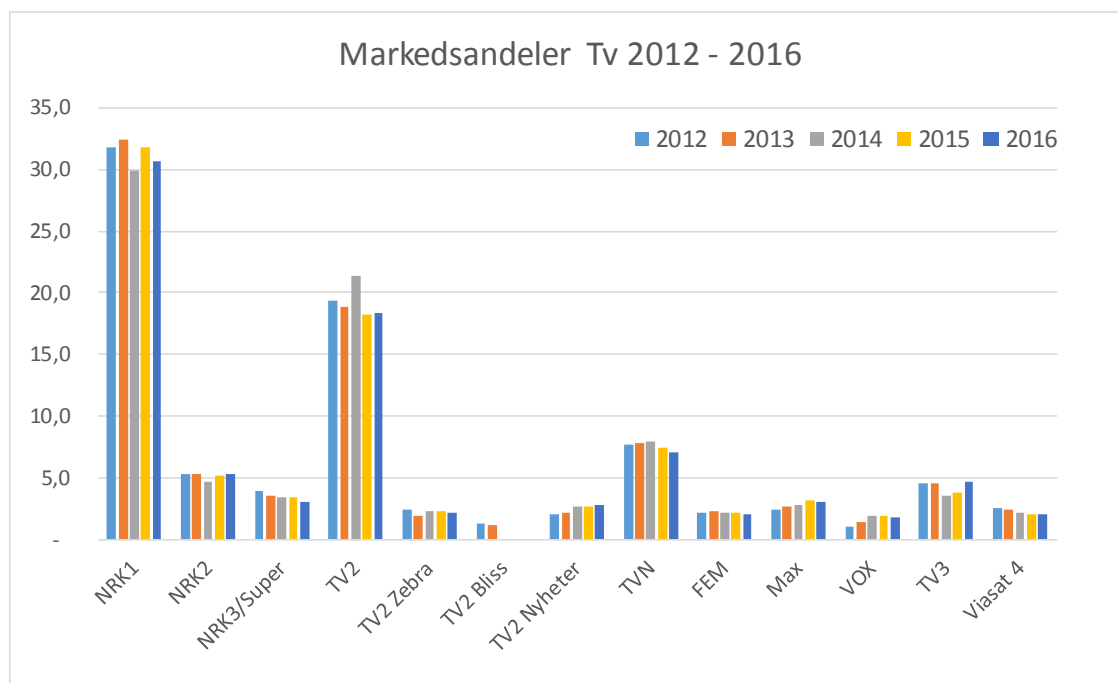
Graf 10: Daglig dekning i prosent for NRK. Kilde. TNS Gallup

Markedsandeler TV

Markedsandelene for den kringkastede TV-seingen i Norge er relativt stabil, med små variasjoner for kanalene generelt. I 2016 er NRKs totale andel avrundet 2 prosentpoeng lavere enn 2015, men fortsatt sterkere enn i 2014.

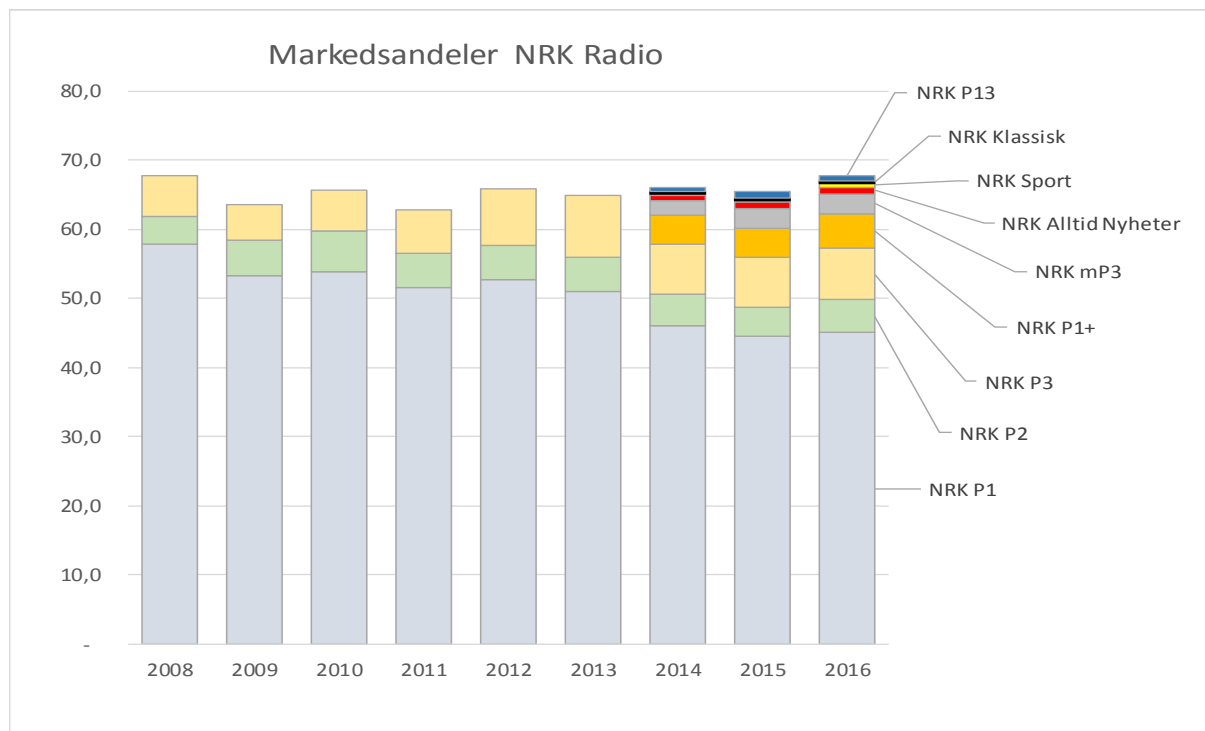
Graf 11: Markedsandeler TV. Kilde. Kantar TNS TV-meterundersøkelsen

Markedsandeler Radio

Radiomarkedet preges av fragmenteringen som kommer som et resultat av digitaliseringsprosessen. NRK øker sin andel av lyttingen, siden NRK P1 beholder sin andel av lytting, men de mindre kanalene vokser noe.

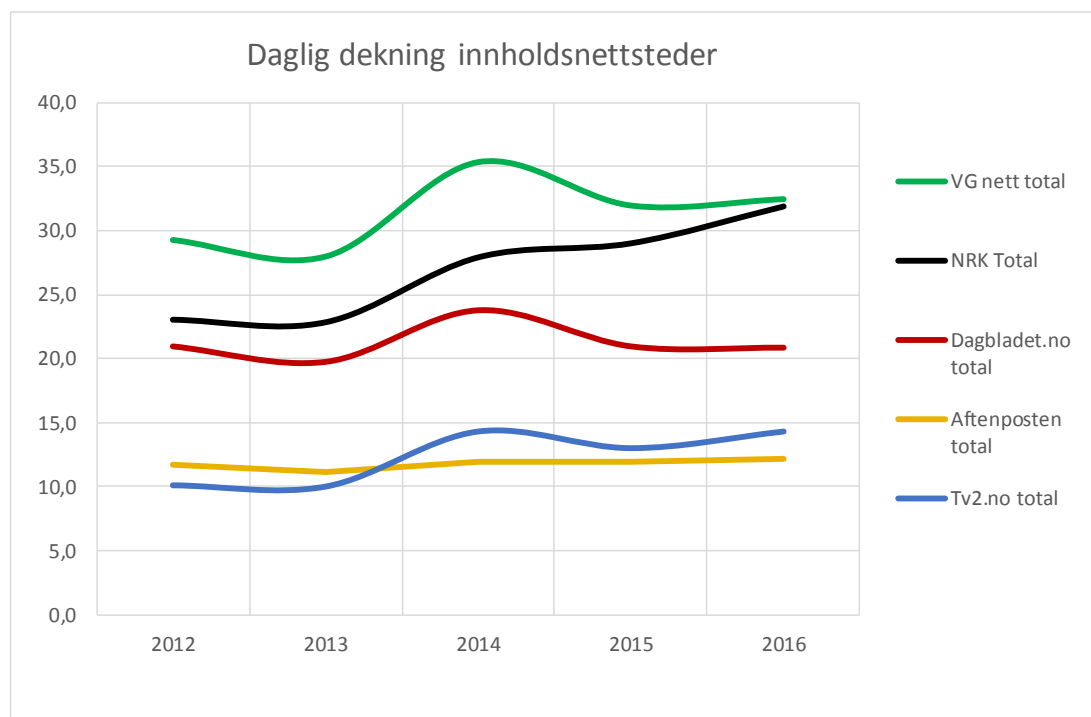
Graf 12: Markedsandeler NRK Radio. Kilde. Kantar TNS Radiundersøkelsen (PPM)

Nett – daglig dekning innholdsnettsteder

VG er fortsatt landets største nettsted, men den uttalte bruken av NRKs totale tilbud på nett har økt til et nivå som tangerer den kommersielle aktøren.

Graf 13: Daglig dekning innholdsnettsteder. Kilde. Kantar TNS Forbruker & Media

Lisensvillighet i befolkningen

Lisensvilligheten i Norge er høy. Gjennom flere år har over 70 prosent i befolkningen svart at de synes de får valuta for lisensen i meget eller ganske stor grad. Andelen som svarer meget stor grad har økt de siste fem årene og er i 2016 på 27 prosent. Samtidig ser vi en tendens til at flere svarer at de ikke har TV/ikke betaler lisens - fra to prosent i 2012 til seks prosent i 2016. Økning i andelen som ikke betaler lisens trekker snittet i hele befolkningen ned. Dersom en kun ser på de som betaler lisens, svarer fortsatt 73 prosent i befolkningen at de synes de får valuta i meget eller ganske stor grad, mens snittet i hele befolkningen er 70 prosent.

På spørsmålet "I hvilken grad mener du at NRK gir deg valuta for lisenspengene?", så er svarene fordelt prosentvis slik:

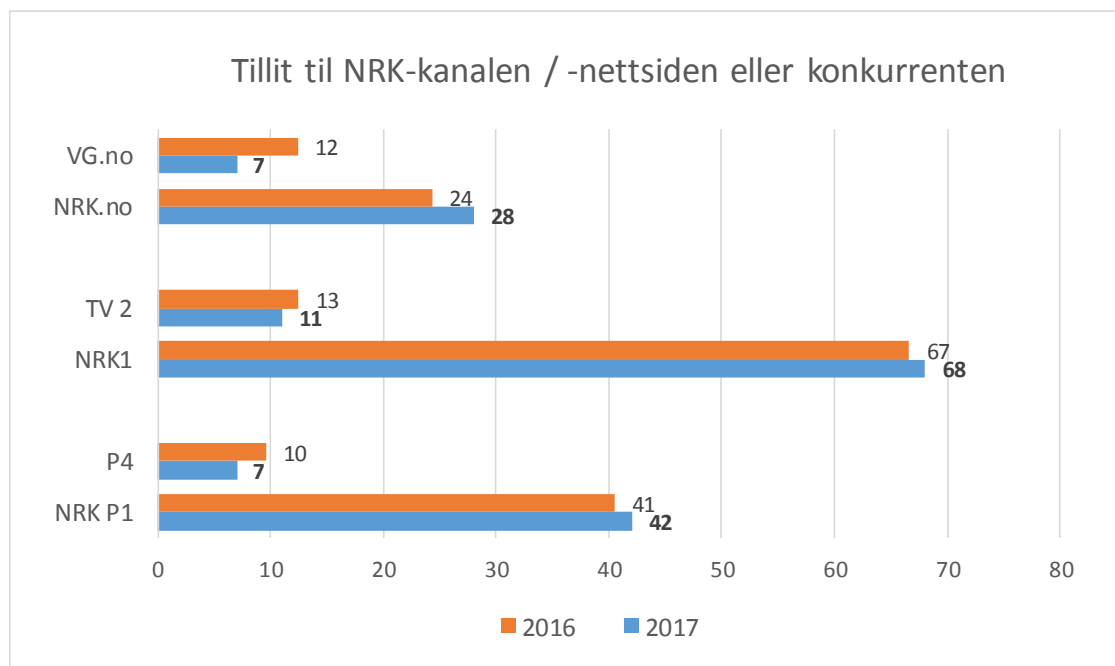
Tabell 16: fra NRKs profilundersøkelser 2012-2016

	år 2012	år 2013	år 2014	år 2015	år 2016
I meget stor grad	20	21	25	25	27
I ganske stor grad	52	48	49	48	42
I ganske liten grad	16	17	13	12	13
I meget liten grad	8	10	7	7	8
Har ikke tv/betaler ikke lisens	2	1	3	5	6

Tillit i befolkningen

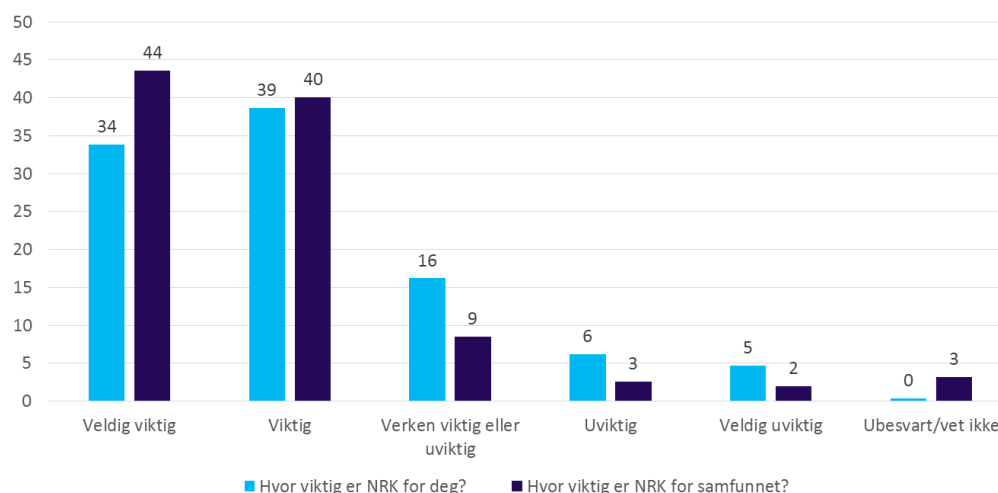
NRK er den medieaktøren som har høyest tillit i befolkningen. I Profilundersøkelsen 2017 blir det spurt om hvilke aktører i mediene publikum har mest tillit til, i egne spørsmål for hhv. radio, TV og nett. NRK er klart preferert, også på nett. Svarene vises i grafen nedenfor som prosentandel i befolkningen (15 år eller eldre).

Graf 14: Tillit. Kilde. Profilundersøkelsen 2017

I 2016 stilte NRK for første gang et spørsmål i profilundersøkelsen om NRKs betydning for den enkelte og for samfunnet. 84 prosent i befolkningen mente da at NRK er viktig for samfunnet, mens 73 prosent mente NRK er viktig for en selv. I 2017 er tallene henholdsvis 82 prosent og 68 prosent, altså noe ned, men samtidig fortsatt sterke. Det er kun 12 prosent som sier NRK er ganske eller meget uviktige for dem, og 4 prosent som sier at NRK er uviktig for samfunnet.

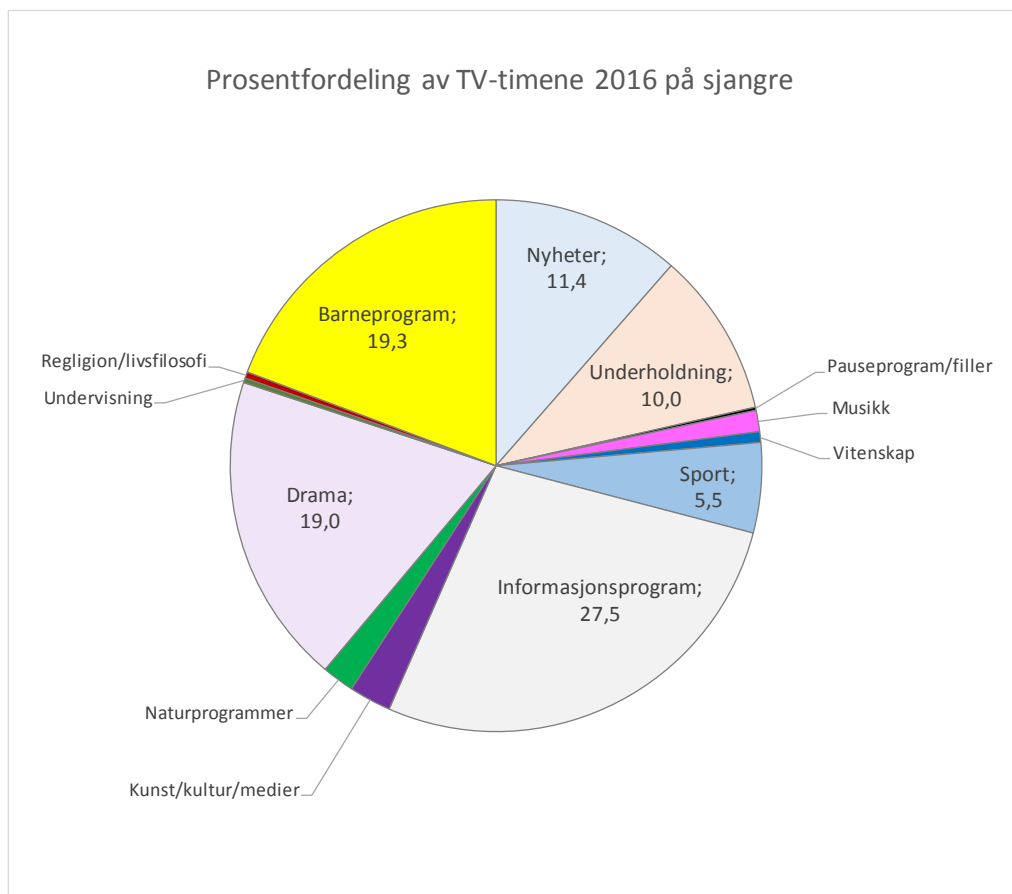
Graf 15: Hvor viktig er NRK for deg og for samfunnet? Kilde: NRKs profilundersøkelse 2016

Innholdsbredde

NRK har et bredt samfunnsoppdrag og en unik innholdsbredde både på TV, radio og nett. Tabellen under viser andel TV-timer i 2016 fordelt på de ulike sjangrene. Sum timer i 2016 på alle TV-kanalene var 23.015.

Graf 16: TV-timene på sjanger Kilde: NRK

Medietilsynet

Hvert år skriver Medietilsynet en allmennkringkasterrapport der tilsynet vurderer oppfølgingen av innholdsforpliktelsene til NRK og de andre kommersielle allmennkringkasterne. I følge Medietilsynets vurderinger av NRK for årene 2012 til 2015 oppfyller NRK sitt oppdrag på en god måte. For alle årene er det Medietilsynets oppfatning at NRK ivaretar kravene knyttet til demokratiske funksjon i samfunnet, at NRK har tematisk og sjangermessig bredde, at NRK ivaretar kravet om å være nyskapende, ha høy kvalitet og tilføre økt samfunnsverdi, at NRK klarer å forene dimensjonene høy publikumsappell og samfunnsverdi.

5. Oppsummeringer

Rapportens formål er å vise hvordan ressursene i NRK er anvendt de siste fem årene, hvordan kostnadene fordeler seg på det innholdet vi tilbyr publikum, hvordan ressursbruken har vært målt opp mot NRKs posisjon og bruk i befolkningen.

Målet er å utnytte NRKs ressurser på en stadig mer effektiv måte. I de foregående kapitlene har vi redegjort for følgende:

- kostnadstypene, kostnadsfordelingen og utviklingen av disse i perioden
- bemanningssituasjonen og - utviklingen i NRK
- effektiviseringstiltakene som er gjennomført i perioden
- hvordan ressursene har vært anvendt på de ulike mediene og på publikum
- målene NRK har oppnådd i mediemarkedet for de enkelte årene
- resultatene av de relevante publikumsmålingene i perioden
- hvordan Medietilsynet overordnet har evaluert resultatene og effekten NRK har hatt hvert år

Gjennom nedbemanning og effektiviseringer er det frigjort midler i størrelsesorden 500 millioner kroner til nye satsinger. Inntektene har i perioden økt med i 10,8 prosent fra 2012 til 2016. Tilsvarende tall for lønnskostnader og pensjon er en økning på 3,5 prosent. De kostnadsområdene som har hatt betydelig vekst fra 2012 til 2016 - og som er uttrykk for bevisste satsinger - er distribusjonskostnader, rettigheter, kjøp av eksterntproduksjoner og eksterne kostnader knyttet til teknologiutvikling.

Kostnadene fordelt på mediene viser at gjennomsnittlig timepris på TV de to siste årene øker hhv. 4,6 prosent og 8,8 prosent. Det er mer enn prisstigningen og det er en villet kvalitetssatsing. Det har vært avgjørende for å ha et attraktivt innhold tilgjengelig på nett, der innholdstilbudet er langt større enn på TV og konkurransen enda tøffere. Det er redegjort for usikkerheten i tallene for ressursbruk på nett. Sannsynligvis er de høyere enn de 15 prosent som framkommer i rapporten. Timeprisen på radio viser svak nedgang. Effektiv differensiering på de ulike radiokanalene uten totalt sett å øke ressursbruken på radio har gjort oss i stand til å beholde vår sterke posisjon i radiomarkedet.

Oppsummert kan en si at NRK har klart å beholde en sterk posisjon i folket i perioden 2012 til 2016 gjennom omstilling, nedbemanning og innovasjon. Til dels store omlegginger av kostnadsstrukturene er gjennomført for å opprettholde posisjonen, omdømmet og NRKs relevans i befolkningen.